

1 Súhrny starostlivosti o problémy

Obsah

Obsah	2
1 Charakteristika udržateľného rozvoja 1.1	3
1.1.1 Vymedzenie pojmu udržateľný rozvoj	3
1.1.2 Plány a stratégie pre podporu udržateľného rozvoja	4
1.2.3 Hodnotenie a implementácia cieľov	5
1.3. Indikátory udržateľného rozvoja	8
2 Charakteristika pojmu kvalita života Kvalita života	12
1.4. Dimenzie a ukazovatele kvality života	13
1.5. Vybrané indexy kvality života	15
1.6. Meranie kvality života	16
Zoznam použitej literatúry	19

1 Charakteristika udržateľného rozvoja

Prvýkrát bol pojem " udržateľný rozvoj" použitý v materiáli Medzinárodnej únií pre ochranu prírody a prírodných zdrojov (IUCN) z roku 1980. Dokument má názov Svetová stratégia ochrany prírody a na začiatku tohto dokumentu sa uvádza, že jeho cieľom je pomôcť urýchliť dosiahnutie udržateľného rozvoja prostredníctvom zachovanie živých zdrojov.

↑ príliš veľká medzera medzi ochranami

Nasledujúce roky boli obdobím diskusií so snahou o definovanie udržateľného rozvoja. Devastáciou životného prostredia a prehlbujúcich sa rozdielov medzi ekonomicky vyspelými krajinami a chudobnými rozvojovými krajinami boli hlavným dôvodom, prečo OSN v roku 1983 založila Svetovú komisiu pre prostredie a rozvoj (WCED - World Commission on Environment and Development). Hlavnou úlohou bolo zistiť príčiny týchto negatívnych trendov a nájsť cestu, ako ich zmierniť alebo zastaviť. (ŠIMČIKOVÁ, DRASTICHOVÁ, 2013.)

WCED v roku 1987 predložila prelomovú publikáciu s názvom „Naša spoločná budúcnosť“. Táto správa je považovaná za kľúčovú, pretože vďaka nej bol udržateľný rozvoj nielen definovaný, ale bol zakotvený do medzinárodného politického a rozvojového myslenia. Komisia sa prvýkrát zaoberala otázkami životného prostredia z hľadiska ekonomického, sociálneho a politického, a nie len z hľadiska vedeckého, ako tomu bolo u predchádzajúcich publikovaných štúdií. (Elliott, 2013)

Udržateľný rozvoj je podľa správy „Naša spoločná budúcnosť“ taký rozvoj, ktorý umožňuje uspokojovanie potrieb súčasnej generácie bez ohrozenia možnosti budúcich generácií uspokojovať ich vlastné potreby. (ŠIMČIKOVÁ, DRASTICHOVÁ, 2013.)

↑
Správa bola členená do troch okruhov. Prvý z nich - spoločné záležitosti, analyzoval neuspokojivý stav sveta: chudobu, honbu za materiálным rastom, potrebu nového hospodárskeho poriadku. Druhý okruh sa zaoberal spoločnými výzvami, ktorými sú najvýznamnejšie globálne problémy: populácie, zabezpečenie potravinami, druhová a

ekosystémové diverzita, energie, priemysel alebo urbanizácie. Posledný okruh, spoločné úsilie sa zaoberá zdrojmi planéty: využitím zdrojov Antarktídy, oceánov a kozmického priestoru a veľký dôraz je kladený na mier, bezpečnosť a životné prostredie. (Nováček, 2010)

Ponímanie pojmu trvalo udržateľný rozvoj bolo zoznačiatku poňaté najmä v presvedčení zachovania kvalitného životného prostredia. V súčasnosti je chápaná omnoho komplexnejšie a to ako prienik ekonomického, sociálneho, inštitucionálneho a environmentálneho aspektu rozvoja spoločnosti. (Tušan, Bilá, 2006)

Trvalo udržateľný rozvoj zlučuje starostlivosť o vyhovujúcu kapacitu prírodných systémov spoločne s politickými, sociálnymi a hospodárskymi výzvami, ktorým odoláva ľudstvo. Hovoríme aj o koncepcii štúdia vedy o životnom prostredí a o trvalom udržateľnom rozvoji. Kladie sa dôraz zodpovednosti na súčasnú generáciu pri regenerovaní a zlepšení zdrojov na zužitkovanie pre budúce generácie. (Finn, 2009)

konštatuje
Európsky parlament tvrdí, že udržateľný rozvoj je zlepšovanie životnej úrovne a blahobytu ľudí v medziach kapacity ekosystémov pri zachovaní prírodných hodnôt a biologickej rozmanitosti pre súčasné a budúce generácie. (NS TUR)

1 rok?

1.1. Plány a stratégie pre podporu udržateľného rozvoja

*↓ Ale nemajú ďalšie programy a stratégie
môže byť prvotný nápis*

V roku 1998 bola uverejnená Charta Zeme, ktorá opisovala tvorenie spravodlivej, mierovo globálnej a trvalo udržateľnej spoločnosti v dvadsiatom prvom storočí.

Agenda 2030

Valné zhromaždenie OSN v roku 2015 oficiálne prijalo transformatívnu, integrovanú a univerzálnu Agendu 30 pre trvalo udržateľný rozvoj, ktorá obsahuje sedemnást' cieľov trvalo udržateľného rozvoja. Dané ciele musia byť dosiahnuté a implementované v každej krajine sveta a to od roku 2016 až do roku 2030.

Daný program pozostáva do roku 2030 zo štyroch častí:

1. Politická deklarácie.
2. Komplex sedemnástich cieľov TUR a 169 podcieľov.
3. Implementačné prostriedky.
4. Oblasť pre pozorovanie a preskúmanie programu. (European Commision)

Prístup, rozsah a ambície k agende 2030 sú bezprostredné. Jednou z rozhodujúcich znakov je fakt, že ciele TUR majú všeobecný charakter a sú všestranné použiteľné, pričom sa prizerá na národné skutočnosti, úrovne a kapacity rozvoja a osobitne výzvy. Všetky štáty majú hromadnú zodpovednosť za docielenie cieľov TUR a taktiež všetky majú zmysluplnú úlohu na celosvetovej, vnútroštátnej ale aj na miestnej úrovni. (European Commision).

Agenda 2030 navyše vyrovnaným spôsobom sceluje tri dimenzie TUR – hospodársky, sociálny a environmentálny. Zároveň daný program je založený na koncepte globálnej spolupráce, podporovaného celkovým prístupom k podnieteniu všetkých prostriedkov vykonávania. Taktiež je doplnená neoddeliteľnou súčasťou akčným programom Addis ABERA. (European Commision)

Rozšíriť: ďalšie platy, píše len o Ag. 2030

1.2. Hodnotenie a implementácia cieľov *- nechať ako podlaži*

Ciele trvalo udržateľného rozvoja (Sustainable development goals - SDGs) sú výsledkom trojročného procesu vyjednávania - do rokovania sa zapájalo veľké množstvo aktérov. Otázkou bolo, na čo by mal byť kladený hlavný dôraz. Zatiaľ čo u RCT (Rozvojové ciele tisícročie), boli problémy životného prostredia na okraji pozornosti, v rámci SDGs bolo zrejmé, že sa viac sústredia na environmentálne otázky. (TOŽIČKA, 2016)

Summit OSN 25. septembra 2015 schválil dokument „Premena nášho sveta: Agenda pre trvalo udržateľný rozvoj 2030“ a bolo tak vytvorené 17 cieľov trvalo udržateľného rozvoja, ktoré budú programom na roky 2015-2030. (Transforming our world)

Hlavné ciele udržateľného rozvoja sú:

1. Žiadna chudoba – odstránenie chudoby vo všetkých jej formách všade vo svete.
2. Žiadny hlad – ukončenie hladu, dosiahnutie lepšej výživy, potravinovej bezpečnosti.
3. Kvalita života a zdravia – zaopatrenie zdravého života a podporovať hojnosť pre každého občana v každom veku.
4. Kvalitné vzdelanie – zabezpečenie kvalitného a spravodlivého celoživotného vzdelávania pre všetkých
5. Rodová rovnosť – dosiahnutie a posilnenie postavenia všetkých dievčat a žien.
6. Čistá voda a hygiena – zabezpečenie sanitárnych opatrení a trvalo udržateľný manažment vody pre všetkých.
7. Dostupná a čistá energia – zabezpečenie k spoľahlivej, cenovo dostupnej energii pre všetkých.
8. Dôstojná práca a ekonomický rast – podporovanie trvalého rastu, produktívnej zamestnanosti a riadnej práce pre všetkých.
9. Priemysel, inovácie a infraštruktúra – posilnenie inovácií a vybudovanie pevnej infraštruktúry.
10. Zníženie nerovností – zníženie rozdielov v rámci a medzi krajinami.
11. Udržateľné mestá a komunity – premena ľudských miest a obydli na bezpečné, inkluzívne a trvalo udržateľné.
12. Zodpovedná spotreba a výroba – zabezpečenie spotreby a výrobných schém.
13. Ochrana klímy - zrealizovanie bezodkladných opatrení na boj proti klimatickým zmenám a ich dôsledkom.
14. Život pod vodou – zachovanie a využívanie zdrojov oceánov a morí na trvalo udržateľný rozvoj.
15. Život na pevnine – chránenie, podporovanie a obnovovanie ekosystémov.
16. Mier, spravodlivosť a silné inštitúcie – budovanie efektívnych, transparentných a inkluzívnych inštitúcií, poskytnutie spravodlivého prístupu pre všetkých.
17. Partnerstvá za ciele – upevnenie prostriedkov implementácie globálneho partnerstva. (Kanianska a spol, 2017)

Pri posúdení toho, či sa hodnotená realita v určitej krajine vyvíja v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja, je vhodné používať kritéria, ktoré majú povahu otázky ako napríklad:

- zabezpečenie biodiverzity, existencie prírodných hodnôt, samočistiacich schopností ekosystémov a pod.,
- akceptovanie dlhodobého časového horizontu,
- zachovanie možnosti voľby pre budúce generácie,
- realizovanie zásady opatrnosti,
- obmedziť energo-materiálové toky,
- podporovať neprístupnosť spotreby a cyklov výroby,
- zaopatríť recyklovateľnosti výstupov,
- odstraňuje riziko priameho násillia,
- uprednostňuje sebestačnosť,
- zabezpečuje zachovanie občianskych práv a slobôd,
- eliminuje mrhanie energiou, surovinami,
- rešpektuje rovnosť práv,
- vytvára pracovné príležitosti,
- vyhovuje kritériu vzájomnej tolerancie. (Lopušny, 2005)

Niektoré princípy a kritériá, z ktorých by mal vychádzať trvalo udržateľný rozvoj každej krajiny, sú nasledovné:

- ekologický princíp,
- princíp efektívnosti,
- princíp rozumnej dostatočnosti,
- princíp preventívnej opatrnosti,
- princíp predvídavosti,
- princíp nenásillia,
- princíp emancipácie a participácie,
- princíp solidarity,
- princíp prijateľných chýb,
- princíp optimalizácie. (Lopušny, 2005)

1.3. Indikátory udržateľného rozvoja

Okrem vymedzenia konceptu udržateľného rozvoja, stanovenia jeho princípov a cieľov, je ďalším dôležitým faktorom jeho sledovanie - monitorovanie toho, či sa k udržateľnému rozvoju smeruje alebo nie alebo či sa situácia vo svete skôr zhoršuje alebo zlepšuje. K tomu je potrebné využiť vhodné kvantitatívne informácie, k čomu slúžia najrôznejšie indikátory.

Hlavným účelom indikátorov je umožniť hodnotenie podmienok a trendov. Tie majú poskytnúť porovnanie medzi rôznymi miestami a časmi, včas poskytovať varovné informácie a vytvoriť podmienky na predvídanie budúcich situácií.

Väčšinou sa používajú agregované indikátory, ktoré umožňujú porovnávať viacero krajín. Medzi najznámejšie a najrozpracovanejšie patria:

a) Index ľudského rozvoja - je viacrozmerný index zložený z troch čiastkových indikátorov, ktoré majú rovnaký význam, jedná sa o:

- predpokladanú dĺžku života pri narodení,
- prístup k vzdelaniu (podiel gramotných a priemerná doba školskej dochádzky),
- hrubý produkt na obyvateľa.

Tento index zostavuje Rozvojový program OSN, pre všetky členské štáty. HDI pokrýva oblasť zdravia, vzdelania a ekonomickej úrovne. V rámci hodnotenia trvalo udržateľného rozvoja, by tu chýbala environmentálnu oblasť. Z toho dôvodu, je pre jeho hodnotenie pridávaná ekologická stopa. (Human Development Index)

b) Ekologická stopa - meria dopyt po prírode a jej ponuku - teda prostriedky, ktoré daná populácia potrebuje k výrobe, ktoré spotrebováva a ktoré absorbujú jej odpad, na druhej strane potom je daná biokapacita územia. Ekologická stopa sa vyjadruje v globálnych hektároch. Taktiež sleduje využitie 6 kategórií - poľnohospodárskej pôdy, pastva, rybárskych plôch, zastavanej pôdy, lesných plôch a dopyt po uhlí. (Ecological Footprint)

c) Index živej planéty (HPI) - je index, ktorý sa pokúša merať kvalitu života, v kombinácii s environmentálnou efektívnosťou. HPI sa vypočítava ako súčin

blahobytu (škála od 0-10), očakávanej dĺžky života a nerovnosti medzi ľuďmi vo vnútri krajiny - tieto tri zložky sa delia na ekologickú stopu. Na špičke tohto rebríčka sa umiestňujú krajiny, ktoré pre zaistenie spokojného života obyvateľov najmenej poškodzujú životné prostredie. (About the HPI)

- d) **Index blahobytu národov** - tento index bol publikovaný v roku 1989 ako alternatívny ukazovateľ k HDP. Ide o agregovaný indikátor, ktorý upravuje štandardne meranie HDP o vplyvu nerovnosti v rozdelení príjmov, práci v domácnosti, poškodení prírodného kapitálu a sociálne a environmentálne výdavky. (Nováček, 2010)
- e) **Index udržateľnej spoločnosti (SSI)** - zahŕňa oblasť ľudského, prírodného a ekonomického blahobytu, čím sú pokryté všetky tri piliere trvalo udržateľného rozvoja. Bol prvýkrát publikovaný v roku 2006 a od tej doby sa aktualizuje každé dva roky. Celkom obsahuje 21 indikátorov, ktoré majú všetky rovnakú váhu. (Sustainability and the SSI)
- f) **Ďalšie indexy a indikátory** - Mimo tieto najznámejšie indikátory, existuje celý rad ďalších indexov a možných hodnotení udržateľného rozvoja ~~od celej rady subjektov~~. Ako príklad môže byť spomenutý napríklad Index environmentálnej udržateľnosti alebo Index environmentálnej výkonnosti, ktoré publikovala Yale University, Index kvality života - vyvinutý časopisom The Economist či Hrubé národné šťastie - ktorý sformulovali v Bhutáne a mnohé ďalšie. (Nováček, 2010)

nerozumiem veľmi - preformulovať

Hlavnými témami a ich indikátormi trvalo udržateľného rozvoja EÚ sú:

1. Sociálno-ekonomický rozvoj – Miera rastu reálneho HDP na obyvateľa.
2. Udržateľná spotreba a výroba – Produktivita zdrojov.
3. Sociálne začleňovanie – Obyvateľstvo nachádzajúce sa v núdzi alebo v sociálnom vylúčení.
4. Demografické zmeny – Miera zamestnanosti starších pracovníkov.
5. Verejné zdravie – Zdravé roky života a stredná dĺžka života pri narodení (podľa pohlavia).
6. Klimatické zmeny a energia – Emisie skleníkových plynov;
– Podiel energie z obnoviteľných zdrojov na celkovej hrubej konečnej spotrebe energie.

-
7. Udržateľná doprava – Podiel spotreby energie v doprave vzhľadom na HDP.
 8. Prírodné zdroje – Index vtákov;
 - Úlovky z rybej populácie nad bezpečné biologické limity;
 - Stav rybej populácie spravovanej EU v severovýchodnom Atlantiku.
 9. Globálne partnerstvo – Podiel oficiálnej rozvojovej pomoci na HDP.
 10. Dobré spravované verejné veci – Žiadny hlavný indikátor. (Enviroportal)

V rámci hodnotenia udržateľnosti, využívame viac ako 130 ukazovateľov. Avšak niektoré z nich, ešte aj v súčasnosti prechádzajú vývojom, určuje sa a spresňuje sa ich miera merateľnosti, či interpretácie. Zároveň pri niektorých ešte nie je možné určiť ich merateľnosť resp. vypovedaciu hodnotu pri meraní v danej skutočnosti. Väčšina z nich sa zapodieva ekonomickou stránkou krajiny, alebo napomáha k vyriešeniu osobitných problémov. Medzi najčastejšie používané patria ekonomické indikátory, ktoré tvoria najväčšiu skupinu indikátorov. Najznámejšími ekonomickými indikátormi sú:

- Hrubý domáci produkt.
- Priame zahraničné investície.
- Súčet vývozu a dovozu ako % z HDP.
- Ročná spotreba energie na jedného obyvateľa.
- Obchodná bilancia tovarov a služieb. (DEMO et al., 2007)

Medzi environmentálne indikátory TUR môžeme zahrnúť napríklad aj tieto:

- Zneškodňovanie komunálneho odpadu.
- Emisie oxidov dusíka.
- Emisie SO₂.
- Zneškodnený komunálny odpad v kg na obyvateľa.
- Spotreba vody v domácnostiach na jedného obyvateľa.
- Tvorba priemyselných a tuhých odpadov. (DEMO et al., 2007)

V súčasnosti sa využívajú aj sociálne ukazovatele, ktoré sú napríklad:

- Miera nezamestnanosti
- Miera chudoby

- Výdavky smerované do výskumu a vývoja,
- Počet pracovníkov pracujúcich v oblasti vedy a výskumu.
- Prístup k informáciám (DEMO et al., 2007)

№. 1.2. муні показати на зго-
мане дає. Прова' багатов' п'т' сучас' мо...

1.1 TUR
1.2 KZ

Математик ақыл сіңіретін нәтижелерін
мұрагерлеріңізге қалдырды!!!

2 Charakteristika pojmu kvalita života

Kvalita životného prostredia je kľúčovým faktorom blahobytu ľudí, pretože kvalita života je výrazne ovplyvnená zdravím fyzického prostredia (Holman & Coan, 2008)

Na životy ľudí má silný vplyv zdravie ich fyzického prostredia. Vplyv znečisťujúcich látok a nebezpečných látok na zdravie ľudí je značný. Kvalita životného prostredia má zásadný význam, pretože väčšina ľudí si cení krásu a zdravie miesta, kde žijú, a starostlivosť o vyčerpanie prírodných zdrojov (Brajša-Žganec, Merkaš a Šverko, 2011)

Kvalita života je pojem, ktorý je ťažko definovateľný a zároveň má aj množstvo definícií. Protiklad pojmu tkvie v tom, že neexistuje žiaden jednoznačný koncept ani všeobecne prijatá definícia. Tento fakt, je potvrdený aj terminologickou rozmanitosťou. Okrem pojmu kvalita života, existuje ešte kvantum ďalších súvisiacich pojmov, ktoré sa používajú ako synonymum pojmu kvality života. Hovoríme napríklad o pojme sociálna pohoda, individuálny stav pohody, ľudský rozvoj, sociálny blahobyt, šťastie, spokojnosť, bohatstvo, zdravie, či úroveň. (Heřmanová, 2012)

Murgaš (2005) v svojej definícii kvality života tvrdí, že kvalitu života tvoria telesné, psychologické, sociálne a ekonomické dobrá, ktoré smerujú do osobného pocitu pohody porovnávané so zdravotnými, ekonomickými a environmentálnymi zlami.

Autor Thirion (2004) považuje kvalitu života za výsledok navzájom prepojených podmienok, ktorými sú rovnoprávny prístup k možným spoločenským zdrojom, zachovanie ľudskej dôstojnosti s adekvátnym akceptovaním rôznorodosti, individuálna autonómia a autonómia spoločnosti a zodpovedná účasť.

Tokárová (2005) hovorí, že existujú tri skupiny indikátorov a to sociálne, ekonomické a subjektívne indikátory psychickej pohody. Dane indikátory súvisia s kompetentnými parciálnymi oblasťami a sú spojené ekonomickými, sociálno-psychologickými, sociologickými, environmentálnymi a ďalšími väzbami.

Laluha (2013) chápe kvalitu života predovšetkým ako reálny svet a rozvoj človeka spôsobuje mu pohodu a radosť zo života. Nevníma ju len ako pocit alebo spotrebu. Tvrdí, že kvalita života je relatívny životný priebeh reprodukcie a rozvoja života.

1.4. Dimenzie a ukazovatele kvality života

WHO definuje kvalitu života ako osobitné vnímanie vlastného životného stavu viazané na určitú kultúru, očakávania a hodnotový systém. Je taktiež ovplyvňovaná 6 oblasťami. Dané oblasti kvality života sú vyjadrené následnými indikátormi:

1. fyzické zdravie a úroveň samostatnosti - vyčerpanosť, smútok, sila, oddych a pod.,
2. psychické zdravie a duchovný život - sebahodnotenie, idea, náuka, vedomie, dôvera a pod.,
3. úroveň nezávislosti – pohyblivosť v každodennom živote, závislosť od liekov, a závislosť od zdravotníckych pomôcok, pracovná kapacita a pod.,
4. sociálne vzťahy - osobné vzťahy, sociálna podpora, a pod.,
5. prostredie - voľnosť, prístupnosť sociálnej a zdravotníckej opatery, domáce prostredie, životné prostredie, získavanie nových informácií a pod.,
6. spiritualita – viera, osobné presvedčenie. (WHO QoLGroup, 1997)

Podľa niektorých autorov existujú tri hlavné filozofické prístupy k určovaniu kvality života. Prvý prístup opisuje charakteristiku dobrého života určeného normatívnymi ideálmi založenými na náboženstve, filozofii alebo iných systémoch. Druhý prístup je založený na uspokojení preferencií. Podľa tohto prístupu je kvalita života založená na tom, či občania môžu získať veci, po ktorých túžia. Tretia definícia kvality života pochádza z pohľadu jednotlivcov. (Diener a Suh, 1997). Brock poukazuje na to, že zatiaľ čo prvý pojem kvality života súvisí so sociálnymi ukazovateľmi v spoločenských vedách, tretí je spojený s tradíciou subjektívneho blahobytu v behaviorálnych vedách (Brock, 1993).

Bramston a kol. (2005) použili na hodnotenie kvality života viacrozmerný prístup. Používali opatrenia spokojnosti a dôležitosti v hmotnom blahobyte, zdraví, produktivite, intimitate, bezpečnosti, komunite a emočnom blahobyte.

Na meranie kvality života sa takmer vždy používajú agregované ukazovatele. Tieto ukazovatele (indexy) umožňujú porovnania na rôznych úrovniach, najmä na medzinárodnej, ale aj vnútroštátnej alebo regionálnej úrovni. Používajú sa tiež na identifikáciu trendov v mnohých oblastiach podľa použitých ukazovateľov a výpočtu súhrnného ukazovateľa. Výhodou agregácie je porovnateľnosť výsledkov, možnosť substitúcie a možnosť stanovenia priorít priradením váh. Štatistické meranie kvality života v Európskom štatistickom systéme je založené na súbore 37 ukazovateľov. Je to súbor objektívnych a subjektívnych ukazovateľov odvodených zo súčasných alebo budúcich prieskumov v Európskej únii, ktoré sa vykonávajú v rámci aj mimo Európskeho štatistického systému. Niektoré z navrhovaných ukazovateľov sú jednoduché ukazovatele a niektoré sú syntetické ukazovatele. Podľa autorov možno najzákladnejšie dimenzie kvality života klasifikovať ako (Stiglitz et al., 2009):

- materiálne životné podmienky (príjem, spotreba a zabezpečenie majetku),
- zdravotný stav a podmienky jeho údržby,
- vzdelávanie a prístup k vzdelaniu,
- príležitosti na osobnú sebarealizáciu vrátane pracovných miest,
- možnosť účasti na veciach verejných,
- priestor na realizáciu sociálnych kontaktov,
- súčasné a budúce prostredie,
- neistota a riziká (hospodárska nestabilita, prírodné katastrofy ...).

Medzi ustálené ukazovatele okrem príjmu a zamestnanosti, patria aj životné prostredie, fyzické a duševné zdravie, vzdelávanie, čas rekreácie a voľný čas, ako aj sociálna oblasť. (Godor et. Al., 2010)

„International Living Magazine“ každoročne zaraduje krajiny z celého sveta podľa úrovne kvality života. Pri hodnotení posudzujú deväť kategórií: životné náklady, kultúra, hospodárstvo, životné prostredie, sloboda, zdravie, infraštruktúra, bezpečnosť a klíma. V súčasnom používaní existujú aj iné ukazovatele kvality života. Ekonomická spravodajská jednotka - EIU (Index kvality života Ekonomickej spravodajskej jednotky, 2005) vyvinula v roku 2005 index kvality života pre 111 krajín. Vychádzala zo špecifickej metodiky a zohľadňovala deväť ukazovateľov (EIU, 2006):

- materiálna pohoda,
- zdravie - merané podľa očakávanej dĺžky života pri narodení,

- politická stabilita a bezpečnosť,
- rodinný život - miera rozvodovosti, prevedená na index,
- komunitný život - zvažuje sa účasť na kostole alebo členstvo v odboroch,
- podnebie a geografia,
- istota zamestnania,
- politická sloboda,
- rovnosť pohlaví.

Veľmi dobre známe sú aj Európsky prieskum kvality života OECD, lepší index života, index Happy Planet a index spokojnosti so životom. Ako sme už uviedli, pri posudzovaní kvality života je dôležité brať do úvahy nielen bohatstvo a zamestnanosť, ale aj životné prostredie, fyzické a duševné zdravie, vzdelanie a ďalšie faktory. Najbežnejšie sa používajú index environmentálnej udržateľnosti, index environmentálnej zraniteľnosti a zelený HDP. (OECD)

1.5. Vybrané indexy kvality života

Medzi vyššie popísanými indexmi, sme vybrali 3 najpoužívanejšie, ktoré sú:

1. HDI - Index ľudského rozvoja

Jedným z najznámejších ukazovateľov hospodárskeho rastu a sociálneho pokroku je aj relatívne jednoduchý zložený ukazovateľ ľudského rozvoja - index ľudského rozvoja - HDI (UNDP, 2010). Od roku 1990 sú hodnoty indexu uverejňujú v každoročnej správe o ľudskom rozvoji UNDP. Podľa indexu ľudského rozvoja je základom ľudského rozvoja príležitosť pre dlhý a zdravý život, získavanie vedomostí, prístup k zdrojom nevyhnutným pre normálny spôsob života a sú súčasťou komunity. Na základe toho bol vyvinutý HDI a celosvetovo sa používa na meranie ľudského rozvoja. Index pozostáva z niekoľkých ukazovateľov, pomocou ktorých sa merajú úspechy krajiny v troch hlavných oblastiach ľudského rozvoja (UNDP, 2010):

- hospodársky rast (ekonomická životná úroveň) - vyjadrený pomocou ukazovateľov HDP na obyvateľa, predstavuje priemernú životnú úroveň,

- úroveň vzdelania - vyjadrená ukazovateľmi gramotnosti dospeljej populácie,
- zdravie (dĺžka života) - vyjadrené ukazovateľmi priemernej dĺžky života, ktoré odrážajú možnosť ľudí na dlhý a zdravý život.

2. EPI - Index environmentálneho správania

*novšie spojenie
↓
veľká! s kvalitou života (lebo takto by
som ho skôr
nazvala
hne)*

Pre životné prostredie existuje Index environmentálnych vlastností (EPI). Predstavuje 149 krajín v 25 ukazovateľoch v šiestich kategóriách: vplyvy na zdravie, znečistenie ovzdušia, vodné zdroje, biodiverzita a biotop, produktivita prírodných zdrojov a zmena podnebia. Bol vyvinutý na univerzite v Yale a používa sa od roku 2006 a je nástupcom predchádzajúceho indexu environmentálnej udržateľnosti (ESI). EPI sa skladá z kritérií, ktoré hodnotia environmentálne problémy. Pozostáva z 26 ukazovateľov, ktorým je priradená konkrétna hmotnosť a skóre. Maximálny počet bodov je 100. Následne sú štáty zoradené od najvyššieho počtu bodov (Yaleovo centrum pre environmentálne právo a politiku).

3. CPI - Index vnímania korupcie

↓

Tento index meria vnímanie korupcie vo verejnom sektore a odráža kvalitu podnikateľského prostredia. Obsahuje objektívne aj subjektívne údaje. Všetky zložky indexu sú štandardizované v rozsahu od 0 do 10. Vyššie čísla predstavujú menšie poškodenie. Napriek obmedzeniam tohto indexu sa CPI považuje za účinný nástroj na podporu transparentnosti hospodárskeho prostredia. (Transparency International).

1.6. Meranie kvality života

*— indexu kvality života
služi na meranie kvality života*

Je dôležité rozlišovať medzi subjektívnym vnímaním kvality života a objektívnym hodnotením životných podmienok. Objektívne podmienky predstavujú to, čo Raphael a kol. (1994) označujú ako „primeranosť materiálnych okolností“, zatiaľ čo subjektívne vnímanie predstavuje „pocity ľudí o týchto okolnostiach“. Obaja majú svoje problémy. Aj keď objektívne opatrenia nezohľadňujú to, ako sa ľudia cítia (možno sa nám darí lepšie,

ale cítia sa horšie), subjektívne hodnotenia môžu naznačovať, ako dobre sa ľudia prispôsobujú nepriaznivým a represívnym okolnostiam (Noll, 1997) - napriek nezdravému pocitu v poriadku okolností.

Meranie kvality života rozlišujeme na:

1. Subjektívna kvalita života

~~1. meranie~~ 2. *meranie*
Rokuje o tom, ako jedinec chápe svoje postavenie v spoločnosti. Ide o správny pocit zo svojho života, o spokojnosti a pohode. Veľmi dôležité sú rozdielne podmienky života, ktoré poskytujú odlišné údaje. Vyhodnocovanie výsledkov subjektívneho prístupu merania je jednoduchšie, nakoľko sa môže uplatniť jedna veličina, ktorou je spokojnosť, pri všetkých meraniach. V súčasnosti nie je žiaduce vylúčenie jedinca z hodnotiaceho či rozhodovacieho procesu. (Andráško, 2005).

~~2. vysvetlenie~~ 2. *vysvetlenie*
Tieto indikátory sa ~~označujú~~ určitými nevýhodami, ktoré sú zapríčinené rozdielnou povahou opýtaných ľudí. Spoločnosť ľudí je prispôbená kvalite života v ktorej žijú. (Andrews, 2001).

2. Objektívna kvalita života

Pozoruje sociálne podmienky života jedinca, sociálny status, fyzické zdravie a materiálnu zabezpečenosť. Objektívna stránka kvality života je o kultúrnych a sociálnych potrebách ktoré sa odvíjajú od materiálneho dostatku, spoločenskej akceptácie jednotlivca a fyzického zdravia. Túto stránku kvality života možno určiť súhrnom ekonomických, sociálnych, zdravotných a environmentálnych podmienok, ktoré ovplyvňujú život.

~~3. hodnotenie~~ 3. *hodnotenie*
Pri objektívnom posudzovaní kvality života sa ~~potýkame~~ s problémom voľby indikátorov, ako aj s možnosťou voľby čiastkového či holistického hľadiska. Pri holistickom prístupe je potrebné zvoliť čo najadekvátnejšiu kombináciu indikátorov pre dané pozorované územne celky, prostredníctvom ktorých je kvalita života preverovaná ako komplexný problém. Medzi pozitíva objektívnych indikátorov môžeme zaradiť jednoduchú určiteľnosť, porovnateľnosť a kvantifikovateľnosť. Ich slabé stránky sa

objavujú v prípade nízkej vedomosti skúmaného územia, v súvislosti s meraním údajov a s interpretáciou výsledkov. (Diener, Suh, 1997).

Záver:

Kľúčovými opitmi predchádzajúcej práce je
viditeľnosť ^{z hľadiska} priestoru na ďalšie zapojenie.

Výsledok: Meranie meracie odstavcom,
nie také veľké, se to pôsobí oraj rušivo.

Slová - nikdy prvejíte do veľkých slov,
ktoré svojim významom tam nepatria.

Poser sa čítavaniu podkapitol.

Kapitola 1.6 Meranie KZ y som dala
pred 1.1 a v rámci 1.6 y som
hovorila o týchto dvoch indikátoroch.

Poser sa to je HDI spomínané aj pri TKG
pri KZ. Dajte do prvej časti rejadu
odvolávajú sa na druhú časť.

To, čo mi dýka, tu rejadu empirické štúdie
Práca tých autorov - až na okrajovo spomínané,